

Στον Γιώργο Πουλημένο, τον μαθητή μου και συγγραφέα.

Τώρα, που συγκαταλέγομαι κι εγώ σε κείνους που σηκώνουν ένα βάρος στις πλάτες τους, ασήκωτο και αθέατο. Είναι το βάρος των χρόνων.

Τώρα, λευκανθείς... και σεβάσμιος, που δεν υπάρχει πια η διαχωριστική γραμμή δασκάλου - μαθητή. Τώρα πια και ο χρόνος υποτάσσεται, γλυκαίνει η ψυχή, το όλον ομορφαίνει...

Τώρα, μπορούμε αβίαστα να πούμε πως μόρφωση είναι αυτό που σου μένει, όταν ξεχάσεις όλα όσα έμαθες στο σχολείο. Κι όχι, βέβαια, τα ενρινόληκτα ρήματα...

Τώρα, μπορούμε να πούμε όσα δεν μπορούσαμε τότε, δηλαδή πως ο δάσκαλος, ο σωστός δάσκαλος εκτός από τη σχολική ύλη και το δογματικό πρόγραμμα οφείλει να προσφέρει οτιδήποτε μπορεί να πλάσει την ευμάλακτη μαθητική ψυχή και να ανυψώσει τους νέους, ώστε να εξελιχθούν και να αποκτήσουν προσωπικότητα. Βλέπεις, η σχέση μαθητή - καθηγητή είναι λέξη με βαρύ φορτίο. Ο καθηγητής δεν είναι ούτε όμοιος ούτε αδελφός των παιδιών. Είναι κάποιος που θα διδάξει γνώση, προπαντός όμως ήθος και κύρος, ένας άνθρωπος με υπόσταση. Κάποιος δηλαδή με τον οποίον αξίζει και να συγκρουστούν τα παιδιά. Και γινόταν και αυτό στην Τάξη. Σήμερα, βγάζω κι εγώ τα εσώψυχά μου. Είναι μέρα της αυτοεξομολόγησης....

Κουβαλώντας, λοιπόν, αυτές τις αιρετικές για την εποχή αρχές, γνώρισα τον Γιώργο Πουλημένο και τα άλλα παιδιά το 1974, ναι πριν 45 χρόνια, στην πρώτη τάξη του Λυκείου της Γερμανικής Σχολής της Αθήνας από το μετερίζι του καθηγητή. Ήταν η χρονιά που κοιμηθήκαμε με δικτατορία και ξυπνήσαμε με δημοκρατία. Μικτό σχολείο, αγόρια - κορίτσια, αρσενικό - θηλυκό, ό τι και η ζωή. Αρώματα μνήμης της νιότης, της νιότης που ξεχείλιζε από αρώματα προσπάθειας, προσμονής και ελπίδας, της νιότης που έσφυζε από υγεία και όνειρα. Παρέες, σκανδαλιές εφηβικές, έρωτες, αγάπες, μίση, πάθη... και κάποια άλλα στα όρια του τρολ. Και άντε τώρα να δαμάσεις και να τιθασεύσεις την ατίθαση, την άγουρη και άγρια νιότη που ήθελε όσα είχε στερηθεί πιο μπροστά... Μα το ίδιο ήθελα κι εγώ!! Πάντα αγαπησιάρικα τα παιδιά. Μα με τούτη την Τάξη κάτι το ιδιαίτερο. Φαίνεται πως ήταν η αγαπημένη μου Τάξη της αγαπημένης μου νιότης. Αυστηρός και δίκαιος στην τάξη. Έπρεπε να ελέγχονται οι ισορροπίες. Καθηγητής και φίλος στις άλλες εκδηλώσεις. Στις εκδρομές στη Γερμανία, στην Ελλάδα, στο ποδόσφαιρο, στο μπάμιο, στο χορό... Τέλος, στην τελευταία χρονιά πήραμε το γιώτα από το πρέπει και το γδάραμε ίσαμε το πι, καταπώς λέει ο Ελύτης. Ήταν η χρονιά που

δημιουργήσαμε τη θεατρική ομάδα της Σχολής, για να πλουτίσουμε και αισθητικά την ψυχούλα μας.

Συνεπώς, όταν στην αποφοίτησή τους το 1977 τους κουνούσα το μαντήλι για το ταξίδι της ζωής, έκλεινα το κατευόδιο με την πεποίθηση πως στο τραπέζι της ζωής θα είχαν όλοι τους ξεχωριστή θέση. Για του λόγου το αληθές ο Γιώργος, ο μαθητής μου, ο επιστήμονας, ο σύζυγος, ο πατέρας, ο συγγραφέας, ο φίλος. Ο ατάραχος ταραξίας της Τάξης, ήταν ταραχή και γαλήνη μαζί. Κάποιες φορές και απρόβλεπτος, Απόλλων και Διόνυσος μαζί. Οξυδερκής, ευφυολόγος με χιούμορ και αυτοσαρκασμό. Το καλό παιδί με το συγκαταβατικό χαμόγελο, καμιά φορά και σαρδόνιο, σκέπαζε κάθε ατέλεια σαν το χιόνι, που ό τι σκεπάζει το ομορφαίνει... Πάντα γελαστός, μα ποτέ γελασμένος. Ότι αγαπάς υπάρχει !

Γιώργο μου, την αλήθεια, όπως κι αν είναι αυτή, όμορφη ή άσχημη, δεν μου επιτρέπεται να την αλλάξω. Ήσουν και λίγο απόμακρος, ιδιόρρυθμος, ιδιαίτερος και εσωστρεφής. Ακόμη και λίγο ροκ. Από τα πρώτα μυαλά, τα καθαρά και ξάστερα της Τάξης. Στο κάτω - κάτω το να είσαι πρώτος είναι βραβείο μιας στιγμής. Το να είσαι ο εαυτός σου είναι βραβείο μιας ζωής. Ίσως, να μην ήξερες και συ πως, για να γίνεις μεγάλος, έπρεπε να παύσεις να είσαι μικρός.....

Στ αλήθεια, με δυσκόλεψες μέχρι να σε ανακαλύψω. Ευτυχώς, με διευκόλυναν εκείνες οι εκθέσεις σου. Με καθήλωνε το λακωνικό σφρίγος του λόγου σου. Οφείλω να ομολογήσω πως ήξερες από τότε αβίαστα να γεμίζεις τις άδειες γραμμές του τετραδίου σου με σωστές λέξεις, όμορφες σκέψεις και στέρεα νοήματα.

Ομολογουμένως, όποιος έχει πιάσει μολύβι με στόχο και σκοπό να γράψει το γνωρίζει πολύ καλά. Γνωρίζει πως ο φόβος της λευκής σελίδας είναι μεγάλος μπροστά στη σιωπή της έκφρασης, της αποτύπωσης και της δημιουργίας. Αναμφίβολα, δεν είναι εύκολο να λερώνεις λευκά αθώα χαρτιά.

Από νωρίς, λοιπόν, ο Γιώργος θα μνηθεί σε ποικίλες αυτοδιαμορφωτικές βιβλιακές αναγνώσεις και θα διαμορφώσει συνείδηση πνευματικού ανθρώπου. Εξάλλου, όλοι ξεκινούν χωρίς μαθητεία. Είναι μια από τις δυσκολότερες δουλειές, το γράψιμο και, όπως μπορεί ο καθένας, πορεύεται. Και η πορεία του η συγγραφική - λογοτεχνική φαίνεται πως είναι αξιοπρόσεκτη, γιατί αφήνει έντονα το αποτύπωμά του στο χώρο.

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί μου, πώς να ξεχάσω έναν από τους πιο ξεχωριστούς αγίους του εικονοστασίου μου, τον Καβάφη, ο οποίος για την πόλη του την Αλεξάνδρεια έλεγε. Η πόλις, η διδάσκαλος, η πανελλήνια κορυφή εις κάθε λόγο, εις κάθε τέχνη η πιο σοφή. Για τον Γιώργο η πόλις του είναι η

Σμύρνη, η Γκιαούρ Σμύρνη, το τελευταίο προπύργιο του ελληνισμού, η πολυπολιτισμική κι όχι μόνο. Είναι οι κοσμοπολίτικες ελληνικές κοινότητες που έθρεψαν το μυροβόλο δένδρο του οικουμενικού ελληνισμού. Πάμπολλες κορφές είχε ο ελληνισμός στην Ανατ. Μεσόγειο. Ο ελληνισμός με πνεύμα ελεύθερο και ανήσυχο έφτιαχνε δίκτυα και άνοιγε διαύλους. Τρόχιζε τις τέχνες και τα γράμματα. Όργωνε και έσπερνε και άνθιζε και κάρπιζε εμπόριο και λόγο, ανακατεμένος με τους ανθρώπους, τους λαούς και τους πολιτισμούς του κόσμου. Έπαιρνε δάνεια και επιρροές, τα σμίλευε μες στο πνευματικό εργαστήρι και εξέπεμπε φως και δημιουργία. Δίχως φόβο απέναντι στο ξένο και στ αλλιώτικο. Ίσα - ίσα έπαιρνε οξυγόνο από το ξένο και το αλλιώτικο ο οικουμενικός έλληνας.

Σε αυτούς τους τόπους των παππούδων του επιστρέφει ο συγγραφέας με την πένα του, γιατί η μνήμη δεν είναι μόνο άυλη, είναι και απτή. Θέλει όχι μόνο χρόνο, αλλά και τόπο. Βλέπεις, κάθε γεγονός έχει το μνημονιακό αποτύπωμά του. Το 2012, κάνει τη συγγραφική του εμφάνιση με το μικρό τρίγωνο λεξικό της Σμυρναϊκής διαλέκτου. Το συνυπογράφουν και δύο Σμυρνιοί Λεβαντίνοι. Το 2017, ακολουθεί ο Ιστορικός Χάρτης της Σμύρνης. Την επόμενη χρονιά, το 2018, εκδίδεται το δίτομο ιστορικό έργο [η προκυμαία της Σμύρνης] και το συνυπογράφει ο Αχιλλέας Χατζηκωνσταντίνου.

Και τώρα, που το μολύβι τρέχει ακούραστα πάνω στο χαρτί, μάς προέκυψε ο Λέων και η Εμινέ και έπεται συνέχεια... Σύσταση δασκάλου προς μαθητή. Βλέπετε, επαγγελματικός μιθριδατισμός γαρ... Γιώργο μου, σπείδε βραδέως. Η λογοτεχνική γέννα θέλει το χρόνο της. Αλλά τι λέω τώρα... πότε μας άκουσαν οι μαθητές? Ευτυχώς...

Ο συγγραφέας, στο υπό παρουσίαση μυθιστόρημά του, ανασύρει από τον μνημοσυσσωρευτή του διηγήσεις, ακούσματα και ό τι τον είχε επηρεάσει από τις ιστορίες των χαμένων πατρίδων της Μ. Ασίας που είχε ακούσει από τον παπού του και είχε διαβάσει παιδιόθεν. Ήταν, όντως, από τα μικράτα του βιβλιοφάγος και πνευματικά ανήσυχος, με αποτέλεσμα η φιλομάθεια, η ευρυμάθεια και η φιλιστορία του να είναι διάχυτη στο μυθιστόρημά του. Την ιστορία της περιόδου αυτής τη γνωρίζει πολύ καλά, γιατί στηρίζεται σε σοβαρές πηγές και μελέτες, δικές μας και ξένες. Στηρίζεται στη γνώση εξ ανακαλύψεως κι όχι εξ αποκαλύψεως... Χρειάζεται γερό σκάψιμο, για να φωτίσει κανείς σκοτεινά πράγματα. Τότε η γνώση είναι και επιμορφωτική και ευεργετική για όλους μας.

Το μυθιστόρημα, που κινείται στο χωροχρονικό πλαίσιο της κοσμοπολίτικης Σμύρνης του 1918 - 22, είναι ιστορικό, κοινωνικό και

τεχνηέντως εξελίσσεται σε ερωτικό. Τα περιβάλλοντα του Λέοντα και της Εμινέ είναι προϊόντα μυθοπλασίας. Όμως, οι γεωγραφικές αναφορές στη Σμύρνη και τα ιστορικά πρόσωπα και γεγονότα είναι πραγματικά, υπαρκτά. Πλούσια και τα λαογραφικά στοιχεία, όπως έθιμα, διασκεδάσεις και γευστικά ταξίδια των κατοίκων της Σμύρνης. Παρούσα είναι και η κοινωνική διαστρωμάτωση των διαφόρων εθνοτικών ομάδων, αφού η Σμύρνη της εποχής ήταν ένα εθνοτικό μωσαϊκό από Έλληνες, Αρμένιους, Τούρκους, Εβραίους και Φραγκολεβαντίνους. Επίσης, έντονη είναι η ρεαλιστική περιγραφή των κοινωνικών δομών της Σμύρνης, της εργασίας, της διασκέδασης, των διαφυλετικών σχέσεων, της καθημερινότητας και του έρωτα. Οι πρωταγωνιστές έρμαια των κοινωνικών συμβάσεων και των πολιτικών συμφερόντων. Και στο τέλος η αγάπη και ο έρωτας, ο αχαλίνωτος έρωτας ανάμεσα στις φλόγες από ένα χριστιανό και μια μουσουλμάνα. Βλέπετε, καθετί το σημαντικό έχει μέσα του ζωή, έρωτα και θάνατο.

Θαρρώ πως δε χρειάζεται άλλη σκέψη, για να καταλάβει κανείς πως η καρδιά δεν είναι εκεί, μόνο για να κυκλοφορεί το αίμα. Η καρδιά είναι το κέντρο των συναισθημάτων κι αυτά δεν εναπόκεινται σε κανόνες. Δεν έχουν θρησκεία, φύλο, εθνικότητα, χρώμα. Η αγάπη είναι πανανθρώπινη και δεν περιορίζεται ανάλογα με τον τόπο καταγωγή σου. Αχ, αυτή η δύναμη της αγάπης κι όχι η αγάπη της δύναμης! Πόσο καλύτερος και ειρηνικός θα ήταν ο κόσμος, αν επικρατούσε η αγάπη. Καημένε μου Γκάντι πόσο δίκαιο είχες...

Αντίθετα, οι εθνικές ιδεολογίες προϋποθέτουν συστήματα εξουσίας, τα οποία, για να επιβληθούν και επιβιώσουν, δημιουργούν καθεστώτα αλήθειας. Δραματικές εμπειρίες αιώνων διαλαλούν πως το να πλησιάσει άνθρωπος με άνθρωπο, ιδέα με ιδέα, μύθος με μύθο, λαός με λαό είναι τέχνη σπουδαία και μεγάλη.

Γι αυτό το βιβλίο του Γιώργου ανοίγει ορίζοντες, πλαταίνει τη ματιά σου. Αφηγείται ήσυχα ό τι είναι να πει. Μπορείς να ταξιδέψεις, να ταυτιστείς, να θυμώσεις, να διαφωνήσεις, να ξανασκεφθείς. Θαρρώ πως το πρώτο νήμα της λογοτεχνικής ύφανσης αποτελείται από κλωστές αυτοβιογραφικών εμπειριών, διηγήσεων του εφηβικού μικρόκοσμού του και της ώριμης ενηλικίωσής του. Ο συγγραφέας εσωστρεφής χαρακτήρας, σιωπηλός χωρίς φουσκωμένο εγώ γράφει με ένα απλό και ανεπιτήδευτο τρόπο, χωρίς τεχνάσματα και αφηγηματικές αλχημείες, ιστορία συμπόνιας, αποδοχής και αγάπης για ανθρώπους που πιστεύουν στο εφικτό των πάντων. Ο λόγος του παράγει σκέψη, δεν έχει φόβο. Ερωτικός και ερωτοπάθος αναδεικνύει και την ερωτική πτυχή της ανθρώπινης ύπαρξης και της ροπής του προς τη λαγνεία και τη libido, όπου θάλλουν οι

ερωτικές φαντασιώσεις και οι μύχιοι πόθοι ως άλλος ερωτοπλάνταχος και ελληνολάτρης, θα έλεγε ο Παλαμάς. Και όλα τούτα σε αρμονική σύμπλεξη του ρεαλισμού, του ιδανισμού και του ηδονισμού.

Η γλώσσα του είναι πολυπρισματική, όπου η περίσταση επιτάσσει, ιδιοματική, γεμάτη χρώματα και εικόνες και συνάμα απλή και καθαρή, που κάθε λέξη κάτι συμβολίζει, κάτι σημαίνει. Καλοδουλεμένος και αφηγηματικός λόγος. Εξαιρετική η αφήγηση γνώσης και πόνου της Σμύρνης. Η Σμύρνη της ακμής, της άνθισης και της καταστροφής. Νοσταλγία χωρίς νόστο ! Κοντολογίς, ξέρει να ορθοτομεί τον λόγο. Ένα λόγο καθαρό, απλό, λιτό με δωρική σαφήνεια χωρίς ψιμύθια και περιττά στολίδια.

Τελικά, απολογίζοντας δεν ξέρω αν είναι σπουδαίος λογοτέχνης ο Γιώργος. Έχω όμως βαθιά συνείδηση πως είναι ένας άνθρωπος που ξέρει να βαδίζει... Είναι ένας άνθρωπος που από την επιστήμη του έζησε αξιόπρεπα. Τώρα όμως θέλει να ζήσει για το γράψιμο και για τη λογοτεχνία. Είναι ένας άνθρωπος που θέλει να μεταδώσει σκέψεις και ιδέες, που αρχίζουν να σπανίζουν στην εποχή μας. Είναι ένας άνθρωπος που έχει συνειδητοποιήσει, πως το να μοιράζεσαι πράγματα είναι όμορφο. Τέλος, ανήκει στους ανθρώπους, που χαίρεσαι που τον γνώρισες. Και γι αυτό από καρδιάς τον ευχαριστώ.

Σε σύννοψη, και των μικρών και των μεγάλων λογοτεχνών τα δημιουργήματα είναι ωραία, αλλά δεν εφαρμόζονται. Μόνο κυκλοφορούν και ομορφαίνουν λίγο τη σύντομη πεζή ζωή μας. Μας μαθαίνουν να γνωρίζουμε καλύτερα τον εαυτόν μας και τον κόσμο. Γι αυτό και οι αναγνώστες της λογοτεχνίας που πιστεύουν στη θεραπευτική της λειτουργία, διαβάζοντας το μυθιστόρημα του Γιώργου, θα αποζημιωθούν. Είναι ένα βιβλίο με σπάνια αξιακά κοιτάσματα έτοιμα για εξόρυξη, αλλά και με πολλές τρυφερές μνήμες.

Σας ευχαριστώ